

Jukka Käyhkö: Kymmenen käskyä

Kolumni

- 1 Huolehdi peruspalveluista kuten terveys, koulutus, energia, viestintä, asuminen ja sosiaalinen turva.
2. Lopeta syrjintä. Varmista kaikille yhtäläiset mahdollisuudet ja valmiudet vaikuttaa omaan elämäänsä ja osallistua yhteiseen muutokseen.
3. Investoi kestäväan kehitykseen. Lopeta investoinnit kestäättömiin kohteisiin.
4. Pyri tuloerojen kapenemiseen sekä talouden kasvun ja luonnonvarojen ylikäytön erottamiseen toisistaan.
5. Edistä terveellistä ja luonnon kuormitusta vähentävää ruokavaliota.
6. Edistä kohtuuhintaisia, puhtaita, luotettavia ja hiilidioksidivapaita energiaratkaisuja.
7. Edistä ihmiskeskeistä, näyttöön perustuvaa, osallistavaa ja köyhyyttä vähentävää kaupunkipolitiikkaa, joka mahdollistaa hyvän asuin ympäristön.
8. Käytä kestävästi luonnonvaroja ja vähennä erityisesti ympäristölle aiheutuvia ulkoishaittoja.
9. Paranna koulutusta ja tutkimusta sekä olemassa olevan tiedon jakamista ja hyödyntämistä yhteiskunnassa.
10. Omaksu kestävan kehityksen tavoitteet kaikessa toiminnassasi.

Tiivistin tämän aikamme dekalogin viime viikolla ilmestyneen ”Tulevaisuus on nyt” YK:n kestävan kehityksen raportin havainnoista. Yli 200-sivuinen selonteko tiivistää uusimman tieteellisen tiedon maapallon kokonaiskestävyyden tilasta ja hahmottelee kestävan tulevaisuuden tiekarttaa. Viidentoista tutkijan tekijäjoukossa on yksi suomalainen, Suomen ympäristökeskuksen professori **Eeva Furman**.

Suomi kuuluu kestävyiden mallimaihin. Mutta se ei riitä. Maailman valtioista mikään ei tänä päivänä toteuta kestävä kehitystä, oikeastaan lähimainkaan. Siis siinä mielessä, että sekä sosiaalinen hyvinvointi että luonnon biofyysiset reunaehdot olisivat kunnossa.

Rikkaat valtiot pärjäävät hyvinvoinnissa, mutta käyttävät luontoa kestäättöinä. Monet kehittyvät maat saattavat toimia luonnon kannalta kestävästi, mutta niiden sosiaalinen hyvinvointi on lähtökuopissaan.

Puolet ihmiskunnasta on vailla sosiaaliturvaa ja 1,9 miljardia ihmistä elää edelleen ilman sanitaatiota. Mutta jos kasvava ihmiskunta toteuttaa periaatetta, että ensin kasvetaan ja sitten siivotaan, kotiplaneettamme ei tule säilymään sellaisena kuin sen tunnemme. Näiden täytyy tapahtua yhtä aikaa.

YK:n Kestävan kehityksen tavoiteohjelman Agenda 2030 17 kestävan kehityksen tavoitetta ovat upeasti huoneentauluina hallinnon eri tasoilla kunnista valtioihin ja yhä laajemmin myös yritys sektorilla. Tavoitteet ovat siis tiedossa, maali on ihan tuolla horisontin takana. Mutta miten ihmeessä sinne päästään? Tämä on ollut ylitsekäymätön haaste.

Uusi raportti hahmottelee keinoja, joiden avulla kestävan kehityksen erilliset, joskus vastakkaiset tavoitteet, kuten bioenergian tuotanto ja luonnon monimuotoisuus, saadaan toteutumaan yhtä aikaa. Viesti on voimakas: vähittäinen muutos ei riitä, vaan tarvitaan täydellinen systeeminen transformaatio.

Miten tämä ihme sitten tapahtuu? Työkalupakissa on neljä vipuvartta, joiden avulla käskyt kammetaan käytännön toimiksi: hallinto, talous ja rahoitus, yksilölliset ja yhteiset toimet, sekä tiede ja teknologia. Tiedon merkitys korostuu.

Globaali kestävyys rakentuu tapauskohtaisesti kansallisten ja alueellisten toimien kautta. Tämän vuoksi muutokseen tarvitaan kaikkia toimijoita. Myös Turun yliopisto vastaa huutoon. Sen tekeillä olevassa uudessa strategiassa hahmotellaan näkyvää roolia kestävälle kehitykselle.

Kirjoittaja on maantieteen professori Turun yliopistossa.

Jos kasvava ihmiskunta toteuttaa periaatetta, että ensin kasvetaan ja sitten siivotaan, kotiplaneettamme ei tule säilymään